

državo, ki bo vsa proizvodna sredstva imela v svoji lasti, ki bo vodila vse proizvodnjo, vse kupovanje in prodajanje, vse razdeljevanje blaga in vso vzgojo; anarhisti pa zagovarjajo popolno svobodo vsakega posamnika in trdijo, da nastanejo namestu držav svobodne zveze posamnih ljudi, ki se bodo brez vsake nujne avtoritete same vodile; vsled tega se protivijo tudi temu, da bi se uveljavil nujni komunizem. Taktički anarhisti potemtakem niso vedno tudi teoretiški. Razdoru med socialisti samimi so torej odprta vrata na vse strani. Gledé na taktiko se bijejo med seboj revoluciji in politiki, gledé na končni cilj pa državni in individuvalni socialisti (anarhisti). Socializmu sploh se pa protivi praktiška strokovna organizacija. Tega nas uči zgodovina holandskega socializma.

O ruskem socializmu imamo prirediti še to-le:

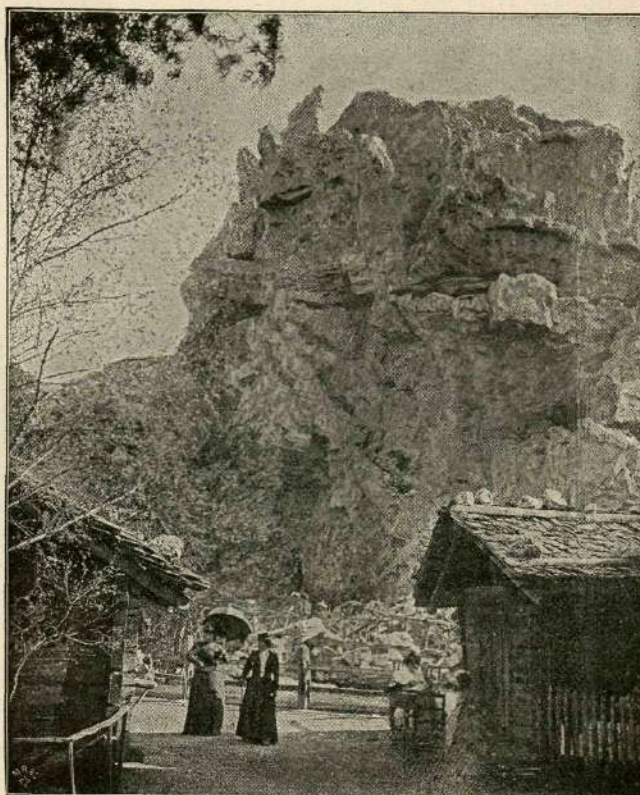
Tretji prvobornik v socialističnem gibanju na Ruskem je Peter Lavrovič Lavrov¹, zastopnik Marxovih nauk. Rodil se je dne 14. rožnika l. 1823. premožni, izobraženi rodbini v Melehovu, pskovske gubernije. Aleksander I. je l. 1824. ob svojem potu v južno Rusijo gostil v gradu Petrovega očeta in je popestoval enoletnega dečka, kasnejšega najhujšega nasprotnika ruske carske oblasti.

Duha, ki je preveval takrat omikane ruske družine, označuje to, da je bil Petrov oče Lavr Stepanovič strog v izvrševanju verskih navad in obredov, da pa je v kljub temu vestno prebiral Voltairea, francosko enciklopedijo in druge protiverske knjige.

Svojega sina je dal učiti izprva doma; štirinajstletnega dečka je pa poslal v vojaško šolo. Nadarjeni Peter se je poleg svojih šolskih predmetov poskušal tudi v pesmovanju in je rad prebiral modroslovske knjige. S 15. letom je bil determinist, taječ svobodno

voljo v človeku. Ob tem času se je sestal z nekim židovskim zdravnikom, ki mu je dokazoval, da se determinizmu dosledno prilaga samo ateizem na materijališki podlagi. Tudi socialistične spise je rad čital. Vzlasti Fourier je imel veliko moč nanj.

Mladega častnika so postavili za učitelja matematike v vojniški akademiji; to službo je opravljal, dokler ga niso zaprli (l. 1866). Pisal je več strokovnih del; zraven pa zlagal pesmi, ki so se tajno v rokopisu širile med

Pariška razstava: Prizor iz švicarske vasi.

njegovimi znanci. Revolucijsko mišljenje se jim pozna. V pesmi „preroštvo“ poje evropskim vladarjem:

„Vi zemlje carji, vi pastirji narodov,
kot zvezda vtrnena zatmi se Vam oblast!
Prokletstvo Vam ostane z roda v rod;
le brž zvišujte se; tem gorji bo propast.“

Rusiji poje:

„Ne bode več sen; nastane probujenje,
in Rusije bo sram nesvestne svoje tme.
Tedaj pa vzraste javno ljudsko mnenje,

¹ Biografija Petra Lavroviča Lavrova. 1899. Sbor v' polju političeskijh' zaključenyh'.